

CAPITOLUL AL DOILEA CĂDEREA ÎN PĂCAT A PRIMILOR OAMENI

Am ajuns acum la o aventură uimitoare care — vai ! — a pus capăt fericirii lui Adam și soției sale.

„Apoi domnul dumnezeu a poruncit să răsară din pământ tot felul de pomi, frumoși la vedere și buni la mâncare ; iar în mijlocul grădinii erau pomul vieții și pomul cunoștinței binelui și răului" (*Facerea, II, 9*). „Și a poruncit domnul dumnezeu lui Adam, zicînd : «Din toți pomii grădinii vei mânca ; Dar din pomul cunoștinței binelui și răului să nu mănînci, fiindcă în ziua cînd vei mânca din el vei muri !»" (*Facerea, II, 16—17*).

În primul rînd, trebuie să arătăm că pentru învățămîntul religios există numeroase manuale, în care pasajele supărătoare din Biblie sînt trecute sub tăcere. Astfel, credincioșilor li se vorbește, de obicei, numai despre „pomul cunoștinței binelui și răului". Vom vedea îndată de ce clericii nu suflă un cuvînt despre „pomul vieții". Pentru aceasta vom cita versetul 22 din cap. 3, care, de obicei, este omis în cărțile destinate oamenilor creduli. Dar deocamdată să ne ocupăm de fructul care a fost cauza căderii în păcat a omului. Vom aminti că împăratul Iulian Filozoful, a cărui memorie este odioasă popilor, a făcut în legătură cu acest pom minunat cîteva observații.

„Credem — scria el — că dumnezeu ar fi trebuit, dimpotrivă, să poruncească omului, creaturii sale, să mănînce cît mai multe roade din «pomul cunoștinței binelui și răului». Din moment ce i-a dat un cap care gîndea, era necesar să-l și învețe, și era și mai necesar să-l facă să cunoască binele și răul pentru ca să-și îndeplinească îndatoririle cum se cuvine. Interdicția este absurdă și crudă. Este de o sută de ori mai rău decît dacă dumnezeu i-ar fi dat omului un stomac care nu ar fi putut să primească hrană".

O altă concluzie care se impune este că dumnezeu a avut, pare-se, un gînd ascuns și, de fapt, s-a bucurat de căderea omului în păcat. În general, Adam ar fi fost îndreptățit să-i spună :

— Scumpul meu tătuc, dumnezeu ! Dacă nu mă-nșel binele reprezintă ceea ce este frumos din punct de vedere moral, ceea ce-ți place ; iar răul, dimpotrivă, ceea ce este urît, ceea ce nu-ți place. Am sau n-am dreptate ?

— Ai perfectă dreptate, feciorașule, i-ar fi răspuns „creatorul”.

— În acest caz — ar fi putut continua Adam — dă-mi posibilitatea să aflu ce este răul, ca să-l pot evita. Căci ce caută pomul acesta aici dacă n-am voie să mă ating de el ?

Dar, în locul lui Dumnezeu, răspunsul îl dau cei care-i invocă numele.

— Dumnezeu — spun ei — l-a pus la încercare pe omul abia născut. El voia să vadă dacă Adam i se va supune atunci când îi va cere să renunțe la un lucru neînsemnat.

Dar și această afirmație poate fi combătută cu ușurință. Potrivit speculațiilor teologice, Dumnezeu este atotștiutor : el cunoaște și viitorul. Prin urmare, el ar fi trebuit să prevadă ce se va întâmpla. Și cum nimic nu se face fără voia lui, înseamnă că Dumnezeu personal a vrut ca oamenii zămisliți de el să cadă în păcat ; în această privință nu poate exista nici o îndoială.

În cele ce urmează, întreaga poveste se întoarce într-adevăr împotriva lui Dumnezeu. Iată ce spune cartea „Facerea” :

„Ci șarpele era cel mai viclean dintre toate fiarele câmpului pe care le făcuse domnul Dumnezeu. Și el a zis către femeie : «Adevărat este că a spus Dumnezeu să nu mâncați din toți pomii grădinii ?»

Și a răspuns femeia șarpelui : «Din roadele pomilor grădinii avem voie să mâncăm,

Dar din rodul pomului care este în mijlocul grădinii a spus Dumnezeu : „Să nu mâncați din el, nici să nu vă atingeți de el, ca să nu muriți !”»

Atunci șarpele zise către femeie : «Nu veți muri deloc !».

Dar Dumnezeu știe că, în ziua când veți mânca din el, deschide-se-vor ochii voștri și veți fi ca dumnezeii, cunoscând binele și răul».

Și femeia, văzînd că rodul pomului este bun de mîncare și ispititor la vedere și de dorit, ca unul care dă înțelepciune, a luat din roadele lui și a mîncat și a dat și bărbatului ei care era cu ea, și a mîncat și el" (*Facerea, III, 1—6*).

În toată această istorisire este uimitor, în primul rînd, că discuția „șarpelui” cu femeia, însuși faptul că „șarpele” vorbea în limba primilor oameni, nu este prezentat de autor ca ceva supranatural, miraculos, nici măcar ca o alegorie. Cartea „Facerea” îl prezintă pe „șarpe” tocmai ca atare. Această reptilă, plină de viclenie și ispită, devine seducătorul femeii, exprimîndu-se cu o ușurință pe care ar invidia-o orice crai care are de gînd să profite de credulitatea unei fetișcane naive.

Șarpele este descris în mod atît de natural în Biblie, încît teologii creștini, găsind versiunea neverosimilă, au socotit necesar să corecteze basmul biblic. Dar rectificările aduse de ei schimbă tot ce se spune în cartea „Facerea” în această privință și se află în totală contradicție cu Biblia. Potrivit afirmațiilor lor pe cît de șirete pe atît de evlavioase, diavolul a fost cel care și-a luat chip de șarpe și a dus-o în ispită pe soția lui Adam. Iată deci cum au întors lucrurile teologii, iată ce propovăduiesc ei astăzi.

Această tălmăcire reprezintă o evidentă falsificare a cărții „Facerea”. În primul rînd, nici un cuvînt din textul original nu oferă temei pentru o asemenea interpretare, în al doilea rînd, între diferiții autori ai cărților care alcătuiesc Vechiul testament, numai doi amintesc de diavol : autorul Cărții lui Iov, potrivit căruia diavolul s-a apucat într-o bună zi să se certe cu Dumnezeu în ceruri, precum și autorul Cărții lui Tobit ; acesta vorbește despre duhul rău Asmodeu, îndrăgostit de o oarecare Sara, căreia i-a sugrumat rînd pe rînd șapte bărbați. Dar aceste două cărți apar la sfîrșitul Bibliei, și nici în ele, nici în alte cărți nu se pomenește nimic despre satana-Lucifer, diavolul pe care popii îl pun să intervină de fiecare dată cînd vor să dea un caracter mai picant legendelor religioase și să mărească interesul față de ele. În Biblie nu există nicăieri nici povestea popească despre satana care s-a răzvrătit împotriva lui Dumnezeu și a fost învins de arhanghelul Mihail. Cele spuse mai sus, ca de altfel tot ce se referă la diavol, au fost născocite mult mai tîrziu, după alcătuirea cărților Vechiului testament.

Pe de altă parte, unii comentatori glumeți, filozofi sceptici, în goană după un simbol oarecum ușuratic, au transformat vestitul „pom al cunoștinței binelui și răului” în măr ; ei presupuneau că întregul episod urmărește să arate că madam Adam, care încă nu cunoscuse dragostea, a primit cea dintîi lecție în acest domeniu de la un diavol seducător, transformat ad-hoc în șarpe.

Oricît am rîde de această glumă, care de altfel nu este cu nimic mai prejos de alte tălmăciri evlavioase, trebuie să renunțăm la ea, ca și la textul falsificat de clerici. Trebuie să luăm Biblia ca atare. În episodul de care ne ocupăm aici este vorba tocmai de un șarpe și nu de un diavol. Cît privește aluziile amoroase atribuite „șarpelui” seducător, ele lipsesc cu desăvîrșire din textul cărții „Facerea”.

Este vorba deci de un șarpe sadea. Autorul vede acest animal cu ochii adepților diferitelor religii, în antichitate, șarpele era socotit un animal foarte viclean, deștept și răutăcios. Unele triburi africane se închinau șarpelui.

Pe de altă parte, întîmplarea cu „șarpele” vorbitor este foarte răspîndită în literatura orientală : în toate mitologiile care au înflorit în Asia abundă animalele vorbitoare. La caldeeni, de pildă, peștele Oannes își scotea în fiecare zi capul din apele Eufratului și ceasuri întregi ținea predici poporului adunat pe mal. Peștele dădea diferite sfaturi și învăța poporul să cînte cîntece și să cultive pămîntul.

„Șarpele” din Biblie nu avea de loc nevoie ca să se cuibărească în el diavolul. De altfel, ei era mult mai puțin șiret decît încearcă să-l zugrăvească cartea „Facerea”. Povestea „șarpelui” se distinge printr-o naivitate neobișnuită și este plină de contradicții. Astfel, în textul original al Bibliei șarpele rostește cuvintele : „veți fi ca dumnezeii”. Expresia, care arată că este vorba de mai mulți dumnezei, nu se întîlnește numai în acest pasaj din cartea „Facerea” ; vom vedea mai departe că pînă și dumnezeul vechilor evrei, Iahve, în cuvîntările sale, nu se socotește drept singurul dumnezeu. Exegeții creștini, puși în încurcătură de vorbele șarpelui, afirmă că prin cuvîntul „dumnezeii” reptila i-a avut în vedere pe îngerii. Li s-a obiectat că șarpele n-avea de unde să știe de îngerii. Dar, de fapt, din același motiv el n-avea de unde să știe nici de „dumnezeii”. Naivitate, contradicții, confuzie — iată prin ce se caracterizează Biblia. Nu, șarpele acesta nu este chiar atît de șiret. Sfaturile lui sînt foarte incomplete. Un șarpe cu adevărat inteligent ar fi trebuit să-i spună femeii :

— Mănîncă din fructul oprit, iar după aceea, imediat, mănîncă din pomul vieții, care nu-ți este de loc oprit.

Dar dumnezeu ? N-a fost oare chiar el cauza inițială a ispitei ? De ce a înzestrat el șarpele cu darul vorbirii ? Fără acest dar, șarpele n-ar fi putut să se înțeleagă niciodată cu femeia.

Biblia nu citează cuvintele prin care madam Adam 1-a convins pe soțul său să mănânce împreună cu ea din fructul oprit. Să încercăm să îndreptăm această lipsă.

Închipuiți-vă pe prima femeie, a cărei curiozitate fusese stîrnită de șarpe. Ea se apropie de „pomul cunoștinței”, aflat în mijlocul grădinii, alături de „pomul vieții”, îl privește îndelung și nu fără o oarecare șovăială.

— Șarpele acesta, care s-a agățat adineauri de mine, nu-i chiar atît de frumos — își spune femeia. — Însă, pe cinstea mea, are maniere distinse și un limbaj încîntător. Cred că aş putea să-i urmez sfatul, pentru că, zău, e destul de stupid să nu știi nimic. Trăim cu Adam ca niște gîște, în timp ce am putea să fim ca dumnezeii ! Ademenitor fruct! Nu există altul mai minunat în toată grădina. Totuși, dacă șarpele m-a tras pe sfoară, are să fie foarte rău. Viața e atît de plăcută ! Tare aş avea poftă să mănînc un măr ! Dar dacă, din pricina lăcomiei mele, va trebui să mor ? N-ar fi de loc plăcut.

Ea dă mereu tîrcoale pomului ; șarpele, pitit în apropiere, în tufişuri, îi urmărește toate mișcărilor.

— Nu, e cu neputință să murim din pricina unui fleac ! Dumnezeu-tatăl ne păcălește. La urma urmei, moșneagul are o înfățișare destul de vicleană. Dar șarpele ? Șarpele are un căpșor mic și drăgălaș, o expresie blajină, iar ochii îi scînteiază de inteligență. Moșneagului, firește, îi convine ca noi să trăim așa toată viața, fără să știm nimic despre minunatele lucruri care reprezintă un privilegiu al dumnezeilor. Prin amenințările lui a urmărit, probabil, să ne înpăimînte. Nu vrea să știm totul. Of, ce țî-e și cu bătrînii ăștia ! Toți sînt la fel ! Nu trebuie să le dai crezare !

Femeia pune mîna pe o bancă din grădină, o trage sub pom, se cațără pe ea și rupe un măr (spunem „măr”, deși Biblia nu dă nici un fel de indicații în această privință ; dar, la urma urmelor, n-are nici o importanță cum numim fructul). Privește mărul și se linge pe buze. Șarpele vede totul ; se saltă pe coadă înapoia tufişului și joacă un cadril viori.

Madam Adam duce mărul la guriță.

— Oare cum s-o fi mîncînd fructul ăsta ? Trebuie curățat sau poate fi mîncat cu coajă ? Oricum, trebuie să fie tare gustos.

Madam Adam mai șovăie puțintel.

— A ști totul sau a nu ști nimic ? Aceasta e întrebarea. Când ne jucăm de-a v-ați ascunseiea cu Adam, e bine ceea ce facem sau e rău ? Ce enigmă chinuitoare ! Oare oile trebuie tunse sau facem rău dându-le jos lîna ? — Îi vîjîie capul. — Dar obiceiul lui Adam de a se scobi cu degetul în nas este bun sau este rău ? Pe legea mea, ce viață-i aia dacă nu știi toate acestea !

Prinzînd curaj, mușcă din măr.

— Vai, vai, vai, ce gustos e ! Ce zemos ! Ah, șmecher bătrîn, ne-ai interzis să mmmăm un lucru atît de bun !

Se lungeste pe bancă și mușcă cu și mai mare poftă din „fructul oprit”.

Vine Adam, vorbind de unul singur :

— De plictiseală am prins adineauri carași în Tigru, dar, cum sînt vegetarian, i-am aruncat pe dată în Eufrat.

Își vede nevasta,

— Ei, nevastă, ce ronțai acolo ? Madam Adam sare în picioare ca arsă :

— Vai, să nu mă cerți, e un fruct... din pomul... știi, dintr-unul din cei doi pomi din mijlocul grădinii...

— Asta văd eu, fir-ar să fie ! E tocmai fructul de care ne e interzis să ne atingem. Da proastă mai ești, femeie ! Ai uitat ce ne-a spus bătrînul ?

— Care bătrîn ? Tăticu ? Ăla de-și bagă nasul în toate ? Ia uite ! Această maimuță bătrînă își bate joc de noi.

— Ce-ai spus ?

— Ne-a amenințat cu moartea, ți-aduci aminte ?

— Mi-amintesc, firește, chiar mă furnică pe spinare.

— Ha-ha-ha, prostuțule ! Amenințarea lui a fost un simplu șiretlic.

— Ce tot îndrugi acolo ? Ți-ai pierdut mințile de-a binelea !

— E un șiretlic, te asigur. Află că, de cînd am mîncat din măr, am și ajuns să știu o mulțime de lucruri.

— Știi ce e bine și ce e rău ? Știi ce e voie și ce nu e voie să faci ? Știi absolut totul, știi cauzele și rosturile fiecărui lucru ?

— Da, încep să știu, dragul meu. Stai puțintel; uite, știu cîte fire de sare se pun la un ou.

— Nu se poate !

— Știi de ce cocoșii închid ochii cînd cîntă.

— Uluitor ! Dar de ce broaștele n-au coadă știi ?

— Am aflat-o chiar adineauri.

— Ia spune-mi!

— Pentru că le-ar împiedica să stea jos.

— M-ai făcut praf !

— Mai mult decît atît! Știi, sînt convinsă, auzi ce-ți spun ? Sînt convinsă că ești cuminte și că nu m-ai înșelat niciodată.

Adam este de-a dreptul buimăcit.

— Mii de draci, ia uite ce învățată e nevastă-mea ! Are perfectă dreptate, n-am înșelat-o niciodată. Dar dacă te-aș fi înșelat, ar fi fost bine sau rău ?

— Ar fi fost foarte rău, domnule ! Foarte rău ! Îl trage către ea pe bancă.

— De altfel, dragul meu Adămel, numai de tine depinde ca să ajungi tot așa de învățat ca mine și tot atât de repede și de ieftin. Mușcă din măr !

Și-i întinde mărul.

— Chiar că mi-era poftă, scumpă nevestică. Dar la ce ne va folosi să fim învățați ca niște academicieni dacă vom muri chiar astăzi ? La urma urmelor, să stăm și să judecăm : să mori, de pildă, peste vreo mie de ani, asta mai treacă-meargă ; dar să-ți frîngi gîtul astăzi, nu, asta ar fi prea stupid !

Doamna Adam ridică din umeri.

— Ai aerul că nu-ți vine să crezi, draga mea, dar eu mi-aduc perfect aminte tot ce ne-a spus tătutul dumnezeu. Am discutat personal cu el și te asigur că a vorbit foarte serios, îngăduie-mi să-ți repet întocmai cuvintele lui : „Dar din pomul cunoștinței binelui și răului să nu mănînci, fiindcă în ziua cînd vei mîncă din el vei muri !”. După cum vezi, e foarte clar. Dacă nu ții la pielea ta, te privește. Eu pe-a mea o prețuiesc.

— Adame, Adame, mă faci să rîd ! Păi ce, eu am murit, ia spune ?

— Nu, ești încă vie, dar nici ziua nu s-a sfîrșit, păzește-te !

— Ah, ce încăpățînați sînt bărbații ! Poți să fii mîndru, dragul meu : ești încăpățînat ca un măgar. E de-a dreptul uimitor cît timp îmi trebuie să te conving că moșneagul și-a bătut joc de noi. Uite, tu adineauri ai pomenit de academicieni.

— Am pomenit, și ce-i cu asta ?

— Păi ei sînt adevărate izvoare de înțelepciune, tu ce crezi ?

— Firește !

— Ei bine, tocmai de aceea academicienii sînt nemuritori.

Acest argument l-a încurcat pe Adam. Soția lui insista cu duhul blîndeții, dar perseverent :

— Hai, fă-mi plăcerea, dragul meu, mănîncă din măr ! După ce ai să mănînci, o să fim amîndoi ca dumnezeii !

— Ca dumnezeii ?

— Nu mai tot pune întrebări ! Așa a spus șarpele. Adam se hotărî. Dacă și șarpele spune...

— Bine, dă-mi mărul !

Mușcă cu lăcomie din el. Două minute se scurseră în tăcere ; se auzea cum zburau muștele. Deodată Adam scoase un strigăt : începuse să cunoască, să știe...

— Mii de draci ! — exclamă el. — Sîntem goi ca niște viermi ! Ce rușine !

Femeia bătu din palme : — Eu n-am nici măcar jartiere, vai, ce necuviincios e !

— Să ne-mbrăcăm, să ne-mbrăcăm, să ne-mbrăcăm cît mai repede...

„Atunci li s-au deschis ochii la amîndoi și și-au dat seama că sînt goi și au cusut frunze de smochin și și-au făcut pestelci" (Facerea, III, 7).

Rețineți că primul costum omenesc nu era din frunze de viță : meritul de a cultiva vița de vie i-a revenit, potrivit Bibliei, mai tîrziu patriarhului Noe.

Odată îmbrăcați, soții s-au privit unul pe altul.

— Nu ne stă chiar așa de rău, observă bărbatul.

— Ai dreptate, frunza de smochin îmi vine de minune. Veșmintele acestea sînt cam prăfuite, fiindcă n-au mai fost scuturate de cînd dumnezeu a sădit copacii. Ia o perie, Adame !

Dar bucuria lor n-a ținut mult.

„Și au auzit umbletul domnului dumnezeu, care se plimba în adierea serii prin grădină, și s-au ascuns Adam și femeia lui, de fața Domnului dumnezeu, printre pomii grădinii" (Facerea, III, 8).

După cum vedem încă o dată, nu încapă nici o îndoială că dumnezeul biblic este o făptură cu trup : el se plimbă, discută ca un om. Cartea „Facerea” îl prezintă pe dumnezeul său exact așa cum îl prezintă și legendele păgâne. Într-adevăr, diferite popoare din antichitate își închipuiau pe zei ca pe ființe asemănătoare cu oamenii. Criticii se întrebă în ce chip i s-a înfățișat dumnezeu lui Adam și, mai târziu, celor cu care a stat de vorbă personal. Clericii afirmă că el a avut chip de om și că nici nu putea fi altminteri de vreme ce pe om l-a zămislit „după chipul și asemănarea sa”. Atunci prin ce se deosebește felul în care vechii evrei și-l închipuiau pe dumnezeu de felul în care îl văd alte religii, denumite cu dispreț păgâne de propovăduitorii creștinismului ? Vechii romani, care au adoptat credința grecilor, și-i închipuiau de asemenea pe zei cu chip omenesc. Acest lucru ne face să credem că nu dumnezeu l-a creat pe om după chipul și asemănarea sa, ci omul și l-a închipuit după asemănarea sa pe dumnezeu. Dar nu vom insista, căci a ajunge la această părere înseamnă a-ți asigura un loc în focul Gheenii. Amintim numai observația spirituală a unui filozof : „Dacă pisicile ar avea dumnezeul lor, ele i-ar atribui obiceiul de a prinde șoareci”.

Amănunte ca această plimbare a lui Dumnezeu prin grădina Edenului demonstrează evident că aici nici nu poate fi vorba de o alegorie mistică : întreaga relatare este făcută într-un stil cât se poate de realist.

„Și a strigat domnul Dumnezeu pe Adam și i-a zis : «Unde ești?»" (Facerea, III, 9).

Cumătrul Adam era fistăcit și avea o mutra jalnică ; nici soața nu se simțea la largul ei. Nu știau unde să se ascundă. Și apoi cum să te ascunzi de un ochi „atotvăzător". În urma lor, în sus, pretutindeni, răsună chemarea domnului, a domnului glasului unui stăpîn autoritar și aspru, care se pregătește să pedepsească pe robul sau neascultător. N-aveau încotro. I-a prins, vor trebui să recunoască. Cu capetele plecate, îi cer iertare.

„Atunci el a răspuns : «Auzit-am pașii tăi în grădină și m-am temut, fiindcă sînt gol, și m-am ascuns»" (Facerea, III, 10).

lată-i în fața stăpînului, în fața acestui dumnezeu care cunoaște viitorul, care a prevăzut întîmplarea cu șarpele și cu măruș și care se supără ca și cum n-ar fi bănuț nimic, ca și cum totul s-ar fi petrecut nu din voia lui atotputernică. Cum erau tulburați, Adam și Eva nu s-au gîndit la asta. Ei se comportă ca niște copii prinși cu mîța-n sac.

— Nu eu am început, ea e de vină, altă dată nu mai fac ! Zău că nu mai fac !

„Și a zis (domnul) : «Cine ți-a spus ție că ești gol ? Nu cumva ai mîncat din pomul din care ți-am poruncit să nu mîncîci ?». Atunci Adam a zis : «Femeia pe care mi-ai dat-o să fie cu mine, ea mi-a dat din pom și eu am mîncat!»" (Facerea, III, 11—12).

Adam se pricepe să-i facă reproșuri lui dumnezeu pentru atotștiința lui :

— Doar tu, dumnezeul meu, mi-ai dat femeia. Oare tu nu știai pe cine-mi dai să-mi fie tovarășă de viață ?

„Și a întreat-o domnul dumnezeu pe femeie : «Pentru ce ai făcut aceasta ?». Iar femeia a răspuns : «Șarpele m-a amăgit și eu am mîncat»" (Facerea, III, 13).

Bătrînul va împărți îndată pedepsele. El procedează după regula : cine a început primul, acela o s-o și pățească primul. Păzea !

„Zis-a domnul dumnezeu către șarpe : «Pentru că ai făcut aceasta, blestemat să fii tu între toate dobitoacele și între toate fiarele cîmpului; pe pînțece să te tîrăști și pulbere să mîncîci în toate zilele vieții tale ! Dușmănie voi pune între tine și femeie, între seminția ta și seminția ei ; aceasta îți va zdrobi capul, iar tu îi vei împunge călcîiul»" (Facerea, III, 14—15).

Pedeapsa dată șarpelui dovedește, fără putință de tăgadă, că teologii spun minciuni gogonate atunci cînd, cu mania lor de a vedea pretutindeni diavolul, susțin că acesta ar fi dus-o pe femeie în ispită. Dacă satana ar fi fost vinovatul, desigur dumnezeu l-ar fi pedepsit pe el și nu pe șarpe.

Or, pedeapsa pentru ducerea în ispită îl lovește numai pe șarpe ca animal, ca „fiară" a cîmpului. Ai putea crede că acest rău sfetnic a avut cîndva picioare, că dumnezeu i-a tăiat

picioarele și l-a silit să se târască. Pedeapsa ar fi cât se poate de nedreaptă dacă șarpele nu ar fi fost personal complice la faptă.

Să presupunem că un pungaș oarecare se deghizează într-o bună dimineață în om obișnuit, să zicem într-un slujitor al bisericii din localitate, și sub masca lui săvârșește cine știe ce escrocherii. Ce se va întâmpla dacă va fi prins, demascat și dus în fața judecății ? Va condamna oare judecata pe slujitorul bisericii ? Bineînțeles că nu. Ea îl va pedepsi pe adevăratul vinovat. Asta-i clar ca lumina zilei.

Așadar, teologii ar face bine dacă ar renunța la povestea lor cu diavolul seducător al primei femei ; această poveste nu rezistă criticii. Totuși, dacă ei doresc s-o mențină, trebuie să admită că Dumnezeu nu a văzut în această afacere uneltirile diavolului, ci numai ale șarpelui, și cu totul pe nedrept l-a lăsat pe el, nevinovatul, fără picioare.

Dacă e adevărat că oamenii nutresc un simțămînt de repulsie față de șarpe, dacă e adevărat că, atunci cînd întîlnesc un șarpe, ei caută să-i strivească capul, iar șarpele încearcă „să le împungă” călcîiul, în schimb un punct al pedepsei rămîne neîndeplinit : șerpii nu se hrănesc cu pulbere. Nu ne rămîne decît să presupunem că Dumnezeu a aplicat aici o „condamnare cu suspendarea pedepsei”. E de mirare că Biblia a uitat să menționeze acest lucru.

Și încă o întrebare : ce fel de șarpe a jucat rolul de seducător ? Șarpele de casă ? Pitonul ? Șarpele cu ochelari ? Vipera ? Speciile de șerpi sînt foarte numeroase !

Să admitem că pe madam Adam a ispitit-o șarpele de casă ; să admitem «chiar că ar fi just ca pedeapsa dată șarpelui de casă să fie aplicată tuturor urmașilor acestui șarpe și, pe viitor, toți șerpii de casă să rămîină fără picioare pentru a răscumpăra vina străbunului lor. Dacă însă femeia nu ar fi izbutit să-l împingă pe bărbat la păcatul neascultării, ar fi fost pedepsită numai ea, nu-i așa ? Dar bieții șerpi ! A greșit un singur șarpe de casă, și iată că cecilizul, boa constrictor, șarpele cu clopoței, pitonul, vipera și multe alte specii au rămas fără picioare și se tîrăsc pe pînțece, deși nevinovăția lor este evidentă !

„Apoi a zis femeii : «Voi înmulți foarte suferințele sarcinii tale ! Intru dureri vei naște fii ; și dorul tău va fi după bărbatul tău și el te va stăpîni»" (Facerea, III 16).

Toți comentatorii sînt de acord că această pedeapsă nu se referă numai la doamna Adam, ci la toate femeile pînă la sfîrșitul lumii. Fără a mai arăta cîtă nedreptate și nesocotință e aici

din partea domnului, subliniem în primul rînd că dacă prima femeie ar fi izbutit să reziste la vorbele ademenitoare ale șarpelui, pe cît se pare, ea nu ar fi născut în chinuri, înseamnă că pînă în ziua aceea ea fusese alcătuită cu totul altfel de cum avea să fie în zilele primei nașteri. Prin urmare, într-o singură clipă, adică exact în momentul cînd a fost pronunțată sentința, dumnezeu a transformat cu totul organismul femeii. Iată, într-adevăr, ce înseamnă mîna domnului !

Este cazul să arătăm de asemenea că, în ciuda atotputerniciei sale, dumnezeu nu a reușit să aducă la îndeplinire pedeapsa pe care el a dat-o întregului sex feminin : foarte multe femei nasc fără dureri, în al doilea rînd, nenumărate femei nu numai că nu se supun bărbaților lor, ci chiar îi duc de nas și-i țin sub papuc !

„Iar lui Adam i-a zis : «Pentru că ai ascultat de îndemnul femeii tale și ai mîncat din pomul din care ți-am poruncit : „Să nu mănînci din el !”, blestemat să fie pămîntul din pricina ta ! Cu trudă să te hrănești din el în toate zilele vieții tale !

Spini și pălămidă să-ți aducă și să mănînci buruienile cîmpului.

Intru sudoarea feței tale să mănînci pîine, pînă cînd te vei întoarce în pămînt, căci din el ai fost luat, căci pulbere ești și în pulbere te vei întoarce !»" (Facerea III, 17—19).

Trebuie să facem aceleași observații ca mai sus. Pedeapsa dată lui Adam trebuia să fie extinsă asupra tuturor bărbaților : în această privință toți teologii sînt de acord.

Cea mai cumplită dintre pedepse este condamnarea la moarte. Ce-i drept, acest dumnezeu admirabil uitase amenințarea pe care o formulase cu puțin timp în urmă, și anume că cel care va mînce din fructul oprit va muri chiar în ziua cînd va săvîrși fapta. Dar fiindcă dumnezeu uitase de această amenințare, condamnații s-au bucurat de o amîinare destul de lungă. Dacă e să dăm crezare Bibliei, Adam a trăit încă 930 de ani (Facerea, V, 5). Dar dacă Adam n-ar fi mîncat din măr, el n-ar fi murit niciodată, iar noi am fi fost de asemenea nemuritori.

Dacă dumnezeu este într-adevăr așa cum ni-l înfățișează Biblia, el a procedat bine lăsîndu-l de atunci pe șarpe mut, căci altfel acesta ar fi putut să dea în vileag anumite lucruri. Trebuie să subliniem totuși că luarea darului vorbirii nu figurează printre pedepsele date șarpelui.

Vrînd-nevrînd se mai impune o observație. Este vorba de pîinea cu un mare adaos de sudoare. Foarte probabil că în vremurile primitive nu exista pîine și oamenii se hrăneau cu ce le cădea în mîină. Dar să nu căutăm nod în papură ! Să admitem, că dumnezeu a avut în vedere viitorul civilizată. Evreii, pentru care au fost scrise legendele biblice, mîncău într-adevăr pîine atunci cînd au trecut la o viață sedentară și au început să se ocupe cu agricultura. Dar clericii susțin că Biblia nu a fost scrisă numai pentru evrei, că ea ar fi o lege pentru întreaga lume. Dar oamenii mănîncă pîine numai în țările unde cresc cereale. Eschimoșii nu cunosc făina, în multe regiuni din India, America, Africa centrală și de sud, oamenii se hrănesc cu fructe și cu animalele vîinate.

Se va spune poate că dumnezeu a folosit cuvîntul „pîine” la figurat, subînțelegînd orice fel de mîncare. Atunci de ce această pedeapsă nu s-a extins într-adevăr asupra tuturor ? Dacă oamenii muncii trudesă ca să-și agonisească hrana, dacă cei care trăiesă din roadele muncii lor trag astfel ponoasele păcatului lui Adam, acest lucru nu este cîtuși de puțin valabil pentru oamenii bogați, care se desfată cu milioanele moștenite ! Dar ce să mai spunem despre slujitorii religiei ? Eforturile pentru agonisirea hranei nu-i silesc să stropească cu sudoare pîinea cea de toate zilele !

Versetul 18 este foarte răuvoitor față de spița omenească. În afară de pîine, omul este condamnat să se hrănească numai cu buruienile cîmpului, deopotrivă cu animalele. Ce urmează să-i dea lui pămîntul ? „Spini și pălămidă”, îl amenință Biblia. Totuși, dumnezeu a dat greș. În ciuda poruncii lui mînioase, oamenii mai mănîncă și altceva în afară de pîine și ierburi. De ce nu trimite dumnezeu fulgerele sale asupra restaurantelor, care-și îngăduie să înscrie în meniurile lor mîncăruri cu carne ?

Dar iată ce s-a întîmplat după pronunțarea sentinței : „Și a pus Adam femeii sale numele Eva, căci ea a fost mama tuturor celor vii” (Facerea, III, 20).

Acest soț atent nu se îngrijise pînă acum să dea un nume soției sale ; el îi spunea pur și simplu „femeie”, așa cum se vede din versetul 23, cap. al II-lea al cărții „Facerea”.

Acum vom vedea că dumnezeu nu a izgonit chiar pe loc pe Adam și pe Eva din raiul pămîntesc, în ciuda părerii răspîndite în această privință. Mai întii, dumnezeu, găsind că veșmintele lor din frunze de smochin sînt prea ușoare, s-a făcut croitor :

„Și a făcut domnul dumnezeu lui Adam și femeii sale veșminte de piele și i-a îmbrăcat cu ele”
13 (Facerea, III, 21).

Pentru confecționarea, acestor veșminte au trebuit ucise niște animale cu totul nevinovate ; înseamnă deci că primul abator a fost sfințit și inaugurat de însuși dumnezeu. Cum să mai pretindem, după toate acestea, ca strămoșii noștri să nu fi dorit să folosească drept hrană carnea animalelor atât de repede și pe neașteptate ucise și jupuite ? „La naiba cu regimul vegetarian !”, și-au spus ei, probabil, unul altuia.

Iar dumnezeu i-ar fi lăsat pînă la urmă pe Adam și pe Eva să trăiască și să moară în rai, dacă, întîlnindu-i după un timp îmbrăcați, nu și-ar fi adus aminte de ves-titui „pom al vieții” din ale cărui roade bărbatului și femeii nu le venise ideea să mănînce.

„Și a zis domnul dumnezeu : «Iată, Adam s-a făcut ca unul dintre noi, cunoscînd binele și răul. Și acum să nu întindă mina și să ia și din pomul vieții și să mănînce și să trăiască în veci !»" (Facerea, III, 22).

Așa glăsuiește versetul 22, pe care manualele de „istorie sfîntă” îl trec cu totul sub tăcere.

Așadar, e limpede : cei doi găgăuți, Adam și Eva, cărora roadele „pomului vieții” nu le erau interzise, le-au neglijat în chipul cel mai prostesc. Dar dacă bărbatului și femeii le-ar fi venit ideea fericită de a mînce din roadele minunate, în timp ce dumnezeu le croia îmbrăcăminte din piei de animale, ce strașnică păcăleală i-ar mai fi tras asprului lor judecător ! Sentința nu ar mai fi putut fi adusă la îndeplinire și Dumnezeu s-ar fi dovedit neputincios.

Nu-i așa că-i destul de comică „sfîntă” Biblie cînd o citești cu atenție ?

Acest dumnezeu „unic”, pe care deodată îl ia gura pe dinainte și vorbește despre existența cîtorva dumnezei, fără îndoială că bate cîmpii. Dar, în afară de aceasta, el, „atotputernicul”, își recunoaște neputincios incapacitatea de a duce la îndeplinire condamnarea la moarte, pe care tot el o pronunțase. Ia gîndiți-vă, numai, ce-ar fi putut să iasă de aici ! Puțină prezență de spirit, puțină perspicacitate, și Adam și Eva ar fi devenit nemuritori, în ciuda lui dumnezeu și chiar împotriva voinței lui.

Și cum trebuie să se fi felicitat, în cele din urmă, bătrînul dumnezeu, cînd și-a adus aminte, în sfîrșit, de acest blestemat „pom al vieții” !

„Deci l-a scos domnul dumnezeu din grădina Edenului, ca să lucreze pămîntul din care fusese luat. Și l-a gonit pe Adam și l-a așezat la răsăritul grădinii Edenului. Apoi a pus heruvimi cu sabie de flacăra, ca să păzească drumul spre pomul vieții” (Facerea, III, 23—24).

E limpede, nu-i așa ? Tocmai funestul „pom al vieții” îl preocupa cel mai mult pe bătrînul „Elohim”. Adam și Eva nu trebuiau să se înapoieze în nici un caz acolo. Dar, la urma urmelor, ce idee absurdă avusese dumnezeu să creeze acest pom ? Intr-adevăr, fiind în stare să cunoască viitorul, dumnezeu nu putea, desigur, să nu știe că unul dintre strămoșii noștri îndepărtați va trebui să cadă în păcat și că va fi nevoit să-l condamne la moarte pe ei și întregul neam omenesc, în aceste condiții, „pomul vieții” nu putea să constituie pentru dumnezeu decît o piedică. Nu ar fi fost mai bine pentru el să nu sădească de loc acest pom ?

Dar heruvimul cu sabie de flacără, instalat la poarta grădinii Edenului, ce năzbîtie mai e și asta ? Oare dumnezeu nu putea să doboare și să nimicească cu un singur cuvînt, cu un singur efort de voință „pomul vieții”, care de aici înainte își pierduse orice sens ? Ei bine, lui dumnezeu nu i-a venit nici această idee !

Se caută voluntari curajoși ! Cine dorește să se înscrie într-o expediție pentru căutarea raiului ? De vreme ce dumnezeu s-a îngrijit de paza porților Edenului, de vreme ce el a mers pînă acolo încît a luat măsuri de apărare atît de primitive împotriva încercărilor omenirii de a păși pe calea ce duce spre „pomul vieții”, înseamnă că raiul pămîntesc și acest pom minunat mai există pe undeva. Dacă, cercetînd regiunea Tigrului și a Eufratului, vom vedea un înger cu sabie de flacără stînd de pază la niște porți, vom putea să exclamăm : — Am ajuns ! Iată raiul creat de dumnezeu !

De altfel, cine este acest păzitor ? În vechiul text evreiesc al cărții „Facerea” este folosit cuvîntul „herub”. Acest cuvînt înseamnă „bou” și provine de la cuvîntul „harab”, care înseamnă „a ara”. Vechii evrei îi imitau în mare măsură pe babiloneni — vecinii și, mai tîrziu, înrobitorii lor — în privința tradiției, inclusiv a celei religioase. De pildă, ei s-au apucat să sculpeze boi uriași, din care au făcut ceva asemănător cu sfîncșii, animale cu chip de om, pe care le-au așezat în lăcașurile lor sfînte. Aceste sculpturi aveau două fețe : una de om, alta de bou, precum și aripi, picioare de om și copite de bou. Teologii creștini au modificat cuvîntul „herub” în „heruvim”. Heruvimii sînt îngeruși tineri, cu bujori în obraji, care nu au trup și, în genere, nu au nimic în afară de un cap de copil și două aripioare. În pictura bisericească se întîlnesc mulți îngeruși dintre aceștia. Se prea poate ca îngerul portar de la intrarea raiului pămîntesc să nu corespundă întru totul imaginii pe care și-au format-o credincioșii naivi despre „heruvimi” și dimpotrivă, să fie un „herub” în vechiul înțeles al cuvîntului ebraic, cu un cap cu două fețe, dintre care una de bou. Acest amănunt îi va ajuta pe exploratori să-l recunoască de la distanță. Sau, dacă este un heruvim de tip creștin, fără trup și fără mîini, înseamnă că el ține sabia de flacără în dinți, ceea ce va atrage cu atît mai mult atenția asupra sa.

Personal, înclinăm mai curînd către un chip de portar cu un cap jumătate omenesc, jumătate bovin.

Înainte deci, în căutarea raiului ! Chiar dacă nu vom reuși să pătrundem în el, călătoria va fi interesantă : vom putea, cel puțin, să dăm ocol grădinii și să trecem raiul pe hărțile geografice, care pînă în prezent au această lacună esențială.